Inleiding op de dienst: 'HEILIGE GROND?'

Het claimen van eigen grond, eigen land, is van alle tijden.
We zetten hekken om ons bezit, grenzen ons land af, om daarmee maar aan te geven: handen af! Het is van mij/ons. We bewaken ons bezit.
Maar hoe zijn we aan dat bezit gekomen? En wat doen we met dat 'bezit'?
Hoe gaan we ermee om?
De profeet Micha houdt het joodse volk (en ook ons) een spiegel voor door het volk op te oproepen om antwoord te geven op die vraag: hoe gaat het om met de aarde/land/bezit? Hij doet dat in de vorm van een rechtszaak door God geïnitieerd en met de schepping als getuige.

Weet u nog?
Tora : hoofd
Profeten : hand
Geschriften: hart

We lezen Micha 6 en ook Jezus geeft aan hoe om te gaan met elkaar en met de wereld om ons heen in de Zaligsprekingen (Bergrede) in Matteüs 5.

Bij het thema ‘heilige grond’ denken we al snel aan het land Israël: het heilige (beloofde) land. Daar vinden we allemaal wat van: voor de één is het een waarheid, voor de ander een gotspe: kijk maar hoe heilig het land is….De misdaden die gepleegd worden spreken boekdelen: het is een land dat zich net zo misdraagt als menig ander land.
Hoezo: heilige grond?
Ed Noort, emeritus-hoogleraar van het 1e Testament aan de Rijksuniversiteit Groningen, sprak op een studiedag over Bijbelse teksten die worden gebruikt om duidelijk te maken dat de god van Israël het land aan hen had gegeven. Dat er dus een heilige claim ligt op de gebieden. Maar dat is te kort door de bocht, aldus Noort. Hij gebruikte de profetische boeken om uit te leggen dat het te simpel is om te spreken van ‘bezit’. De Bijbelse teksten gaan erover dat degenen die in het land willen leven, zich op een bepaalde manier horen te gedragen. Ontrouw aan de Tora leidt tot verbanning en om die reden is het volk Israël zelf ook in ballingschap weggevoerd en na de verwoesting van Jeruzalem in 70 na Christus verdreven.

Maar door naar de ander te wijzen, blijven er 4 vingers over die naar jou wijzen…
Hoe gaan wij om met ons land, ons bezit? Micha houdt ook ons een spiegel voor.

In zijn profetieën zit een bepaalde spanning.
In de lezing van vandaag vertelt Micha zijn toehoorders dat God teleurgesteld is in zijn volk. Het is een tekst die niet erg vrolijk begint, maar aan het eind blijkt dat er een oplossing is.
We ervaren bij het lezen een spanning van enerzijds ‘er staat iets vreselijks te gebeuren: Jeruzalem wordt aan alle kanten bedreigd’ en anderzijds ‘er is hoop, God laat zijn volk niet vallen’.
Als het eerste overheerst ontstaat er een verlammende sfeer: je zou er somber van worden en de hoop opgeven. Het einde is nabij.
Als het laatste overheerst, dan kun je denken: ‘ach het zal zo’n vaart niet lopen, hoop op God en het komt goed’.

Micha profeteert en doet dat in de vorm van een rechtszaak dat God voert tegen het joodse volk, dat ontrouw is aan het verbond en niet doet wat er van haar gevraagd wordt.
Het is een zondig volk.

(Zondig = komt niet tot zijn doel. Ze deugen niet….)
God daagt het volk uit met de schepping als getuige. In de eerste 5 verzen in Micha 6 haalt de Eeuwige herinneringen op:
Mijn volk wat heb ik je misdaan? Waarmee heb ik je gekweld? Antwoord mij!
Ik heb je weggeleid, bevrijd uit de slavernij in Egypte. Ik zond Mozes, Aäron en Mirjam om jullie voor te gaan. Ben je dan vergeten…?
En dan volgen er verschillende voorbeelden uit de geschiedenis om zo - door die herinneringen op te halen - de mensen wakker te schudden. Om hen te laten weten dat het leven dat ze nu kunnen leiden, alleen maar mogelijk is, omdat het ontvangen is uit de hand van de Eeuwige. Niets wat zij 'hebben' is van hen…
Deze voorbeelden doen bij ons geen lichtje branden, maar voor de joodse toehoorders zullen er bellen gaan rinkelen- er worden herinneringen opgehaald waardoor het volk wakker geschud wordt.
Als we het actueel willen maken voor ons nu: laten we denken aan de bevrijding die we pas in Helmond gevierd hebben….Al meer dan 80 jaar leven we in vrijheid. Wat heeft die vrijheid ons gebracht? Wat hebben we er mee gedaan?
Stel dat het mogelijk is om de schepping tot getuige op te roepen: wat zou de aarde, het land, de stad antwoorden?

De reactie van het volk op het verwijt van de Eeuwige is opvallend: *wat kan ik de Eeuwige aanbieden, waarmee hulde brengen aan de verheven God?*
Het volk komt aandragen met de suggestie om meer offers te brengen, zelfs kinderoffers wordt geopperd – zou dat helpen om de Eeuwige gunstig te stemmen, om de schuld af te kopen?
Na de WO II zijn de kerken steeds leger geworden – de vrijheid lijkt ons ook een vrije teugel gegeven te hebben: we leven als een god in Frankrijk en sluiten de een na de andere kerk.
Zou ons antwoord dan zijn: dan gaan we vaker naar de kerk?

God-mens-wereld zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Als het godsbeeld verandert, verandert het mens- en wereldbeeld ook. Godsbeeld vervaagt, waardoor ook het mensbeeld en wereldbeeld verandert. De ruimte die wij als mensen innemen wordt steeds groter, waar de schepping onder lijdt.

Zien we elkaar als mensen? Ongeacht….
Zien we de wereld als schepping of ….?

Micha kaart in zijn profetie aan, dat er economisch onrecht gepleegd wordt: rijkdom wordt verkregen door onrecht en oneerlijke maatstaven.
Er is niets nieuws onder de zon: de kloof tussen arm en rijk is in ons land groeiende.
De kansenongelijkheid kennen wij maar al te goed. De huidige discussie over 'waar halen we geld vandaan voor defensie?' geeft dat al aan: bij de mensen met een uitkering?
Er wordt met veel geweld gedemonstreerd tegen de komst van immigranten alsof het monsters zijn die elke loslopende vrouw zullen bespringen…
Wij zondig?
Het verweer van het volk gaat in het Bijbelgedeelte geheel voorbij aan de economische aanklacht en gooit het op een akkoordje met God, zeg maar in de zin van: we doen een extra duitje in de collectezak…

We begonnen met de spanning in Micha's profetie: van enerzijds 'er staat iets vreselijks te gebeuren' en anderzijds 'er is hoop, God laat zijn volk niet vallen'.
Micha zit tussen deze twee gedachtes in: de dreiging is er wel degelijk, maar je hoeft het niet lijdzaam àf te wachten. Je hebt als mens ook een eigen verantwoordelijkheid. De oplossing van die dreiging ligt binnen handbereik: *Er is jou, mens, gezegd wat goed is, je weet wat de Eeuwige van je wil: niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God (*6v8).

- Mens: niet jij jood, christen, moslim, hindoe, blank, gekleurd – nee, zonder onderscheid: jij, adaam, jij mens!
- Recht te doen, eerlijk te zijn, niet (ver-)oordelen dus ook gelijke kansen voor iedereen
- Trouw lief te hebben → verbonden blijven met elkaar en de wereld om ons heen
- Nederig je weggaan = letterlijk: met zorg en aandacht leven

Een voorbeeld in onze tijd:
In Trouw (5-10-2026) las ik afgelopen maandag over twee mannen in Israël, een jood (Maoz) en een Palestijn (Aziz), die samen de middenweg bewandelen. Voor beiden zijn Hamas en de Israëlische regering twee zijden van dezelfde medaille. Beiden ontmenselijken de ander en

zijn bereid om hun eigen bevolking op te offeren voor etnische zuivering, ze willen beiden religieuze of etnische overheersing.
Maoz en Aziz willen niet lijdzaam afwachten, maar hebben elkaar op gezocht.
Beiden met zoveel rouw en verdriet met zich meedragend.
En toch.
Samen schreven ze 'The future is Peace': een rondwandeling door het 'heilige land' waar Aziz en Maoz hun vaak pijnlijke ervaringen delen. Ze halen daar vaak een (christelijke!) tekst aan van Jezus: *zalig zijn de vredestichters, want zij zullen kinderen van God genoemd worden.*
Zij zetten hun leed en trauma in om iets òp te bouwen.
Ongeacht religie, volk of ras. Omdat zij mensen zijn zoals God ons bedoeld heeft.

Aan ons de vraag in deze onrustige en verwarrende tijd: wat kunnen wij doen om de vrede een beetje dichterbij te brengen? Om God-mens-wereld weer met elkaar te verbinden?
Geloven is vertrouwen met handen en voeten…

Helmond, Corine Beeuwkes-van Ede